

Cá bhfuil an Tascfhórsa Gaeltachta?

"Ní dul chun cinn eacnamaíoch a mharóidh an Ghaeilge ach gan an cineál seo dul chun cinn ní bheidh pobal ann le teanga d'aon tsórt a labhairt. Ach os a choinne sin d'fhéadfadh forbairt tionsclaíoch de chineál áirithe, saor ó aon rialacha teanga, an Ghaeilge a scuabadh chun siúil níos tapúla ná mar a rinne na bataí scoir."

Breandán Ó hEithir a scríobh an méid sin scór bliain ó shoin, i bhforlónadh speisialta a bhí san Irish Times faoin teideal "An Ghaeltacht agus Cúrsaí na Gaeilge".

Le scór bliain anuas d'éirigh le hÚdarás na Gaeltachta an fhorbairt thionsclaíoch a dhéanamh, "saor ó aon rialacha teanga" ar an gcuid is mó agus tá an Ghaeilge beagnach scuabtha chun siúil.

Mí Aibreáin seo caite, d'fhoilsigh an Oifig Staidrimh figiúirí daonáirimh spéisiúla agus scanrúla faoi usáid na Gaeilge sa Ghaeltacht. Léirigh sé go bhfuil an líon daoine fásta a usáideann Gaeilge ar bhonn laethúil titithe faoi bhun a leath sa Ghaeltacht ina hiomláine. As 41,000 duine os cionn 18 mbliana sa Ghaeltacht ag an am a rinneadh an daonáireamh i 1996, bhí 20,000 acu ag maíomh go n-usáideann siad an Ghaeilge go laethúil. Ag cur san áireamh go mbeadh cúpla míle acu, ar a laghad, ag déanamh áibhéile faoin méid Ghaeilge a labhrann siad, ciallaíonn an figiúr seo nach gnáthach le duine fásta as gach beirt sa Ghaeltacht Oifigiúil an Ghaeilge a usáid ar chor ar bith i gcaitheamh an lae. Ar ndóighe, tá an scéal i bhfad níos measa i measc na ndéagóirí sa nGaeltacht.

Bheifeá ag súil le díospóireacht

phoiblí faoin gceist, nuair a foilsíodh na torthaí, ach is fada an lá ó thit cás na Gaeltachta den agenda náisiúnta.

I gCathair na Mart mí Feabhra seo caite, chuir an tOllamh Gearóid Ó Tuathaigh páipéar faoi staid na Gaeltachta i láthair comhdhála a thug an eagraíocht Cumas le chéile. I láthair, bhí thart ar 80 duine atá gníomhach i bhforbairt phobail i gConamara Theas agus ar Oileáin Árann. Níor chuir sé fiacal ann. Dúirt sé go bhfuil an Ghaeltacht ag béal na huaighe.

"Tá bás na bpobal Gaeltachta, mar phobail ar leith teanga, á thuar le fada", a dúirt sé. "Tá fianaise ann go bhfuil an tuar ag tíocht faoin tairngreacht de réir a chéile. I gcuid dena limistéir atá aitheanta ag an Stát mar chuid den Ghaeltacht 'oifigiúil' tá an bonn teanga chomh lag sin gur ar éigean a d'fhéadfaí a rá gur teanga phobail í an Ghaeilge ar aon tsli réasúnta. Go fiú sna limistéir is láidre ó thaobh na teanga de, tá fianaise dhoshéanta go bhfuil an patrún dátheangach atá ag feidhmiú iontu ag tabhairt an lámh in uachtar don Bhéarla i saol an phobail níos mó agus níos mó."

B'é tuairim mheáite na comhdhála i gCathair na Mart, tar éis plé fada a dhéanamh ar staid na Gaeltachta go mba chóir tascfhórsa a bhunú le féachaint an bhféadfaí stop a chur le díothú na Gaeltachta. Níor bunaíodh an tascfhórsa fós.

Tá an t-eagarfhocal seo dírithe ar an Aire Stáit Éamonn Ó Cuív, fear a chuirgeann an cheist níos fearr ná éinne a tháinig roimhe sa phost agus éinne a maith níos fearr ná éinne a thosaíodh ina dhiaidh. Tá muid ag iarraidh ar an Aire Stáit rud amháin

a dhéanamh go práinneach agus sé sin Tascfhórsa Gaeltachta a bhunú a mbeidh sé mar chúram air fianaise a thógáil sa Ghaeltacht faoin bhfíorstaid ina bhfuil gach ceantar; agus ansin stráitéis chomhtháite a cur le chéile maidir le slánú na Gaeltachta mar phobal dhátheangach ina mbeadh an Ghaeilge in uachtar.

Tascfhórsa éifeachtach a theastódh, ar a mbeadh daoine consiasacha tuisceanacha réadúla óna pobail Ghaeltachta, ag obair faoi stiúir áisitheora neamhspléaigh. Ní mhór go mbeadh na daoine a roghnófaí ar an dtascfhórsa bainteach le agus eolach ar shaol laethúil na Gaeltachta; go mbeidís ionadaíoch de na grúpaí sóisialta éagsúla - tuismitheoirí, oideachasóirí, daoine óga, lucht na meán; oibrithe monarchan; agus thar aon rud eile go mbeidís in ann an obair a dhéanamh go héifeachtach le chéile. Ba chóir go bhféadfadh an tascfhórsa comhairleoirí a fliostú, le saineolas a thabhairt, de réir mar ba ghá.

Sa deireadh thiar thall agus muid ar druim le deireadh na mílaoise, tá dhá rogha ann. Na maidí a ligint le sruth, géilleadh don Bhéarla agus glacadh leis nach mbeidh an Ghaeilge dá h-usáid i bhfad eile mar gnáth-theanga phobail i nDeisceart Chonamara. É sin, nó comhghuaillíocht a bhunú idir na heagraíochtaí agus na daoine atá gníomhach sa phobal, ar cás leo an Ghaeltacht agus seasamh láidir a thógáil faoin gceist sara mbeidh sé rómhail.

A Éamonn, is fútsa atá sé gníomhú.

AGALLAMH AN PHLÉARÁCA

An tOllamh Gearóid Ó Tuathaigh Cathaoirleach Údarás na Gaeltachta

Dhá bhliain ó shoin ceapadh Gearóid Ó Tuathaigh, ollamh le stair in Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, ina chathaoirleach ar Údarás na Gaeltachta. San agallamh seo, a chuir Donncha Ó hÉallaithe air le déanaí, léiríonn sé a dhearcadh ar an obair atá ar bun ag an Údarás agus ar na fadhbanna atá le réiteach. Léiríonn

sé a imní faoi thodhchaí na Gaeltachta. Má ghlacann an rialtas le moladh ón Údarás go mba chóir go mbeadh an tÚdarás ar fad tofa go daonlathach, ag an gcéad toghchán eile, tiocfaidh deire le chathaoirleacht Gearóid Uí Thuathaigh, gan ach beagáin le cois leath dá thréimhse ceapacháin caite aige sa phost. ►

Donncha Ó hÉallaithe: Céard é do ról mar chathaoirleach ar Údarás na Gaeltachta?

Gearóid Ó Tuathaigh: Bhuel, go simplí sé ról an chathaoirligh is dócha ná bheith i gceannas ar na cruinnithe.

Chomh maith leis sin, ar ndóigh, tá ról ag an

gcathaoirleach bheith ag taispeáint taoiseachais áirithe chomh fada is a bhaineann sé leis an agenda, chomh fada is a bhaineann sé le buncheisteanna. Tá ról idirghabhála go pointe áirithe ag an gcathaoirleach, sa mhéid is go gcaithfidh an cathaoirleach bheith ar a dhícheall ag iarraidh a bheith suas chun dáta ar na rudaí atá ag déanamh inní do na comhaltaí. Chomh maith leis sin beidh sé ag féachaint amach oiread is a féidir idir na cruinnithe ar cad atá ar bun ag na feidhmeannaigh agus cad iad na scéalta atá ag teacht chun cinn agus cén fhorbairt atá déanta ar rudaí atá ardaithe agus cén beart atá déanta ar rudaí atá socraithe ag an Údarás. Mar sin, ar shlí ní ról feidhmiúcháin

é ach is ról leanúnach é ó thaobh monotóir-eachta de, ó thaobh gríosaithe de agus tré bheith ag teacht chun cinn le smaointe chomh maith.

D Ó hÉ: Agus an bhfuil athrú curtha agatsa ar an agenda ó ceapadh thú?

G Ó TUATHAIGH: Níor mhaith liom a mhaíomh go bhfuil athrú curtha agamsa go pearsanta ar an agenda. Faoi mar a tharla bhí roinnt áirithe ceisteanna nua tagtha chun cinn nuair a chuas isteach mar chathaoirleach agus tá na ceisteanna sin, b'fhéidir, múnlaith agus beachtaithe níos mó ó shin. Bhí páirt agamsa sa ghnó san. Mar shampla, níl aon amharas in aon chor ná go bhfuil tuiscint níos fairsinge ann anois laistigh den Údarás go gcaithfidh an tÚdarás bheith ag féachaint ar fhorbairt chomhtháite, go gcaithfear tú gné na teanga, gné an phobail agus mar sin de a t h a b h a i r t

isteach sa scéal faoi chuile chinneadh atá le déanamh. Má bhí am ann nuair ba í an fhostaíocht agus cruthú fostaíochta an chéad chloch agus an chloch dheireannach ar a bpaidrín, mar a déarfá, ag feidhmeannaigh an Údaráis, tá an lá sin thart.

Cúrsaí Oiliúna i mBéarla dhá Reachtáil sa Ghaeltacht

D Ó hÉ: Déarfadh daoine gur beag seasamh a thóg an tÚdarás thar na blianta ó bunaíodh an tÚdarás i 1979 faoi cheist na Gaeilge sa nGaeltacht agus go bhfuil cuid den locht ar an Údarás faoin gcreimeadh mhór atá tagtha ar an nGaeilge - cúrsaí oilúna á eagrú trí Bhéarla, mar shampla.

G Ó TUATHAIGH: Cibé rud a bhí ann san aimsir atá thart, agus glacaim leis cinnte go raibh go leor leor rudaí i gceist le creimeadh na teanga sa nGaeltacht, nuair a bhí tuiscint ag an Údarás mar oidhre ar Ghaeltarra Éireann gurb é bun is barr an chuspóra a bhí ag an Údarás ná bheith ag cruthú fostaíochta; má bhí na figiúirí ceart ag deireadh na bliana bhí an beart déanta. Sé an rud atá dhá rá agam ná nach mar sin atá an scéal faoi láthair. Níor mhaith liom go mbeadh aon chúrsa oiliúna dhá reachtáil faoi choimirce an Údaráis in aon cheantar Gaeltachta nó le pobal Gaeltachta, fiú na Gaeltachtaí is laige, gan an cúrsa sin a bheith ar fáil i nGaeilge. Bíonn deacracht ann ó am go chéile, ag brath ar cén saghas cúrsa atá i gceist, daoine feiliúnacha a fháil atá in ann cúrsa iomlán a theagasc trí Ghaeilge. Caithfidh mé a rá gur dóigh liom féin go ndéantar rud ró mhór den deacracht sin go minic ó cheann ceann na tíre, ach go speiseálta sa nGaeltacht. Anois glacaim leis, agus glacaim leis mar go bhfuil sé feicthe agam agus glacaim leis mar go bhfuil sé cloiste agam ó dhaoine sa nGaeltacht, go raibh cúrsaí áirithe curtha ar fáil a raibh an iomarca Béarla iontu nó gurb é an Béarla a bhí in uachtar iontu. Níl sé sin inghlactha dhomsa agus tá sé sin curtha in iúl don rannóg oiliúna agus táim sásta go dtuigeann siadsan an polasaí atá leagaithe síos agus go bhfuilid dá leanacht.

D Ó hÉ: Ag caint ar iompar teangan, nach dtugtar cead a chinn i ndáiríre do bhainistíocht na monarchan a rogha rud a dhéanamh nuair atá an togra bunaithe agus na deontais fáighte,

"In aon phleanáil shóisialta a bheidh ar bun, ní féidir leis an Údarás a bheith gearrtha amach ó chúrsaí tithíochta agus an phleanáil fhisiciúil. An slí is deise, b'fhéidir, chun é a dhéanamh ná ról a bheith ag an Údarás i bpáirt leis an gComhairle Contae...."

maidir le earcaíocht fóirne ón taobh amuigh agus maidir le cleachtas teangan san ionad oibre?

G Ó TUATHAIGH: Tá do mhéar leagaithe agat ar an bhfadhb. Cad í an úirlis smachta atá ag an Údarás nuair atá an rud bunaithe agus nuair atá an deontas tugaithe agus nuair atá na coinníollacha comhlíonta ó thaobh na hinfheistíochta di? An freagra macánta ar sin nach bhfuil úirlis smachta díreach ann. Ní féidir an t-airgead a fháil arais. Tá áfach an fhadhb seo pléite againn, mar an rud atá luaite agat is rud é a chuireann isteach ar chomhaltaí an Údaráis, a chuir isteach ormsa ón tus agus go n-adhmaíonn na feidhmeannaigh gur fadhb í.

Ceann de na rudaí atá socraithe againn ná in aon dara iarratas a chuirfear isteach feasta scrúdófar staid na teanga agus iompar teanga sa mhonarcha chomh dian céanna agus a scrúdaítear cúrsaí fostaíochta agus staid airgeadais an ghnólachta.

D'admhóinn nár dhein an tÚdarás go dtí seo cúram d'iompar teanga ag an leibhéal críochnúil a bhí ag teastáil. Easpa eolais cheapfainn fhéin ba chúis leis sin. Ní raibh an oiread sin taighde déanta ná taithí ar bhealaí oibre....

D Ó hÉ: Ach bhí easpa tola ann chomh maith....

G Ó TUATHAIGH: Ní dhéarfainn easpa tola. Tá mé ag caint ar na tosaíochtaí a chuireadar rompu, agus níl dabht faoin spéir ná go naithnítear anois go gcaithfear eolas níos beaichte a

fháil faoi na modhanna iompar teanga, cad iad na rudaí a oibríonn, cad iad na fadhbanna...

D Ó hÉ: Ach an bhfuil sé an-mhall anois?

G Ó TUATHAIGH: An- mhall, cinnte. Go deimhin, tá sé an-mhall ó thaobh an stáit féin de. Tá sé dochreidte, 75 bliain th'éis bhunú an stáit, go mbeadh an chuid is mó den státchóras, ní hé amháin aineolach ach 'utterly unsensitised' ar chuile bhealach ar impleachtaí teanga nuair atá siad ag plé le pobal Gaeltachta.

Ó thaobh an Údaráis de ghacaim leis go bhfuil cuid dena céimeanna atá á nglacadh againn ag teacht an-mhall ar fad agus dhéarfadh daoine áirithe ró-mhall i gcás pócaí áirithe Gaeltachta, agus ní bheinn a' rá nach bhfuil an ceart acu.

An Ghaeltacht agus an Státchóras

D Ó hÉ: Shílfeá nach bhfuil mórán muiníne agat sa Státchóras agus é ag déileáil leis an nGaeltacht. Ar chóir níos mó de ról a bheith ag an Údarás ná mar atá faoi láthair, i gcás tithíochta mar shampla?

G Ó TUATHAIGH: Sé an rud atá dhá rá agamsa, ná in aon phleanáil shóisialta a bheidh ar bun, ní féidir leis an Údarás a bheith gearrtha amach ó chúrsaí tithíochta agus an phleanáil fhisiciúil. An slí is deise, b'fhéidir, chun é a dhéanamh ná ról a bheith ag an Údarás i bpáirt leis an gComhairle Contae... Sin é an rud a dúramar san aighneacht a chuireamar isteach chuig an Coimisiún faoi chúrsaí Devolution. Is féidir liom a rá leat go mbeidh sé an-deacair ar an Údarás an cas seo a dhéanamh. Beidh sé an-deacair ar an Aire Stáit an cas sin a dhéanamh. Mar ní léir dom go dtuigtear sa Státchóras go mbeadh gá lena leithéid de ról ag aon dream sa nGaeltacht. Na moltaí atá déanta, cuirim i gcás, faoi athraithe sa Rialtas Áitiúil, shílfeá nach dtuigeann na h-údair Gaeltacht a bheith ann in aon chor, ó thaobh cúrsaí toghchánaíochta nó aon rud eile, gan trácht ar chúrsaí pleanála fhisiciúla agus tógáil tithhe.

Éagothromaíocht Infheistíochtaí gConamara

D Ó hÉ: Ag tíocht go gearán eile a bhíonn ag daoine sa nGaeltacht seo, sé sin an éagothromaíocht an-mhór

"An té nach bhfuil sásta dul os comhair an phobail agus vóta muiníne a lorg ní cóir go mbeadh aon údar gearáin ag an té sin nach bhfuil sé i bhfeighil rudaí. Agus ní bheadh agamsa.

Déanfaidh mé mo dhícheall fad is atá mé ann. Caithim go cothrom le gach dream...."

atá sa bhforbairt atá déanta ag an Údarás. Na jabannaí curtha ar fáil i limistéir beag gar do chathair na Gaillimhe agus daoine óga dhá sú amach as ceantracha cosúil le Ceantar na nOileán, Rosmuc, Camus. Cois Fharraige dhá phlúchadh ag daoine ag bogadh isteach is áiteanna eile dhá mbánú. Céard is féidir leis an Údarás a dhéanamh faoi seo?

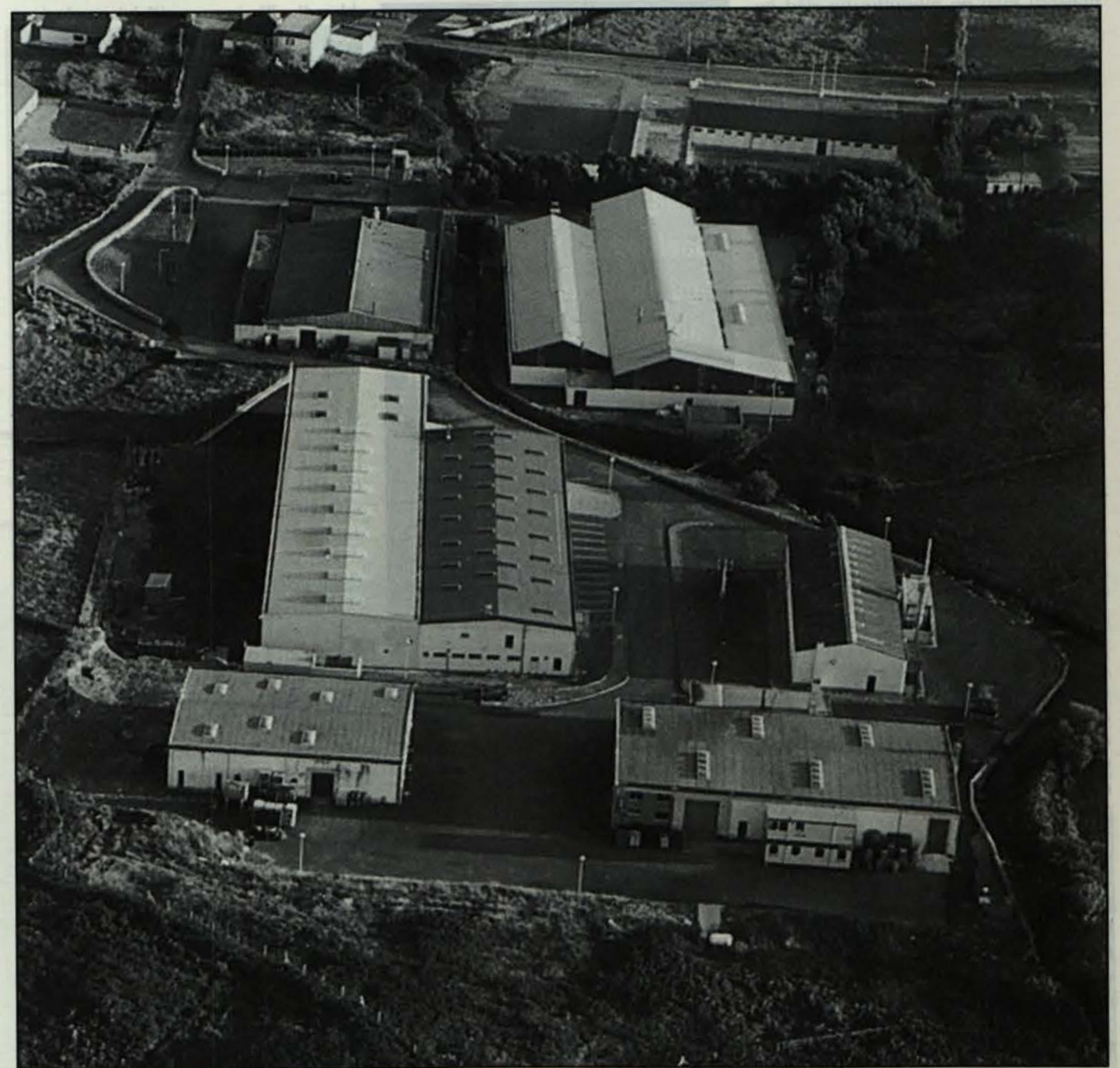
G Ó TUATHAIGH: Bhuel, ar an gcéad dul síos d'admhóinn go bhfuil an fhorbairt atá déanta éagothrom. Is iomaí cúis atá leis sin. Ní féidir a rá nach bhfuil baint ag polasaithe an Údaráis leis an scéal, sa mhéid is gurb é an tÚdarás a cheadaíonn tograí is gurb é an tÚdarás a chuireann leibhéal éagsúla deontais ar fáil.

Anois céard is féidir leis an Údarás a dhéanamh? Bhuel, tá cúpla rud nó trí déanta agus caithfidh mé a rá nach bhfuil a dhóthain déanta agus nach bhfuilim féin sásta go bhfuil an freagra agamsa ar an bhfadhb seo ach an oiread. Mar shampla, ins na pacáistí deontais atá curtha le chéile ag an Údarás tá buntáistí áirithe do na ceantair tearcfhorbartha, mar a tugtar orthu, seachas mar atá, abraimís, i gCois Fharraige.

Anois, cad eile gur féidir linn a dhéanamh? Is féidir linn infheistíocht a dhéanamh roimhré. Cuirim i gcás tá an tÚdarás tar éis iarracht a dhéanamh tosaíocht a thabhairt do roinnt áiteanna le dhá bhliain anuas. Thugamar infheistíocht chaipitil ar aghaidh agus rinne muid iarracht speisialta tograí a mhealladh do cheantar Iorras Aithneach agus Cárna, mar shampla.

An fhadhb atá ann ná seo: má tá daoine ann go bhfuil fonn orthu togra a bhunú agus go bhfuil airgead acu, a thagann chun cinn agus a labhrann le feidhmeannaigh san Údarás, agus má leagtar amach pacáiste dóibh atá níos fearr ó thaobh deontais de agus ó thaobh tacaíochta de do Chárna ná mar atá sé do Indreabhán agus fós má deireann siad, "tá sé ró fhada ó na háiteacha ina bhfuilimid, labhróidh muid le Forbairt", cad a dhéanann tú? An ndéireann tú, "slán libh, ní féidir linn tada a dhéanamh faoi". Is fadhb chasta í seo. Níl na cártaí uilig ag an Údarás.

D Ó hÉ: Tá díomá ar dhaoine faoin mbealach a bhfuil forbairt déanta ar an dtionscail fise. Ba é an tÚdarás a chuir Telegael sa Spidéal agus ba shin tús leis. Nach bhféadfadh an tÚdarás a

An tEastát Tionsclaíoch ar an gCoill Rua, Cois Fharraige.

rá bhuel sin a dhóthain don Spidéal. Ach ina dhiadh sin thug an tÚdarás airgead le stiúideo Ros na Rún a thógáil sa Spidéal, le stuideo traenála chomh maith le tionscail athghuthaithe a lonnú sa Spidéal, agus anois anuas ar sin uilig tá Media Park dhá thógáil sa Spidéal. Nach bhfuil sé thar am do dhaoine sa gCeathrú Rua agus i Ros Muc agus áiteacha eile a rá, bhuel cén uair a chuirfear sciar den tionscail an-tábhachtach' seo siar againne?

G Ó TUATHAIGH: Glacaim le do phointe go bhfuil cnuasach de áiseanna bailithe le chéile in aon láthair amháin. An chomhairle a bhí ar fáil i dtús

aimsire ná go mbeadh rud éigin de bhun toirt nó 'critical mass' ag teastáil le go mbeadh daoine ar fáil le scileanna agus go mbeadh cros shaibhriú ar bun idir na leibhéil éagsúla imeachtaí a bhí ar bun agus na céimeanna éagsúla den phróiseis. Glacaim leis sin.

Go hiondúil bíonn buntáistí breise ann do chomhlachtaí atá sásta bheith lonnaithe agus gur féidir linn áiseanna a chur ar fáil dóibh in sna ceantair tearcfhorbartha. Roghnaíonn cuid acu, fiú amháin leibhéal deontais níos ísle a bheith acu mar go dteastaíonn uathu bheith in aice comhlachtaí atá ann cheana féin.

Níl sé fíor ach an oiread nach bhfuil infheistíocht déanta againn sa gCeathrú

Rua. Fiú amháin i gcúrsaí cumarsáide, tá Foinse sa gCeathrú Rua. Tá seirbhís aistriúcháin ann. Tá comhlachtaí beaga eile dhá mbunú sa gCeathrú Rua, bunaithe ar chúrsaí cumarsáide agus ar acmhainní teanga chomh maith.

Glacaim leis ó thaobh cúrsaí físeáin de go bhfeiceann daoine an iomarca den bhailiú isteach in aon chiorcal beag thart ar bhaile an Spidéil. B'fhearr liomsa go mbeadh scaipeadh níos fairsinge air. Leis an gcineál oibre atá ann níl údar ar bith nach mbeadh. Tuigim féin go pearsanta ó bheith ag caint le daoine gurb iad na comhlachtaí féin atá ag iarraidh bheith le chéile cuid mhór ó thaobh cúrsaí sóisialta de agus ó thaobh na *dynamics* a bhaineann le ►

tionscail nua; go mbraitheann siad go mbeadh buntáiste ann dhóibh féin a bheith in aon láthair amháin.

D Ó hÉ: Nach bhfuil éagothromaíocht eile ann sa mhéid is gur iad seo na postanna maithe atá ag daoine le oideachas 3ú leibhéal agus go bhfuil na postanna sin uilig dhá lonnú i gceantar amháin?

G Ó TUATHAIGH: Tá do mhéar curtha agat ar fhadhb bhunúsach. Cuid de na postanna a bhaineann leis an nua-aois, tá siad i réimse na cumarsáide, níl aon amhras faoi sin. Ní mhaífinn go bhfuil saibhreas dhá dhéanamh ag gach éinne atá ag dul isteach i gcúrsaí fiséain agus i gcúrsaí scannánaíochta, dála na scéil. Tá éiginteacht ag baint leis na postanna. Tá go leor daoine ar chonradh. An dushlán is mó atá ag an Údaras faoi láthair ó thaobh cúrsaí fostaíochta ná na postanna a chruthú nó dhul i ndiaidh cruthú postanna a bheidh ag teacht le mianta, le leibhéal oideachais agus leis an ioncam atá ag teastáil ó oíge na Gaeltachta, i gCárna, i Rosmuc agus in áiteanna eile, chomh maith le daoine ar bhóthair Chois Fharraige. Cuid de na cáilíochtaí atá ag oíge na Gaeltachta, is cáilíochtaí iad nach bhfuil an t-Údaras ag cruthú dóthain postanna atá oirúnach dóibh.

Údarás Lán Tofa molta ag Bord an Údaráis

D Ó hÉ: Tá reachtaíocht nua dhá bheartú ag an Aire Stáit Éamonn Ó Cúiv maidir le Bille Teanga agus le struchtúr an Údaráis. Céard é dearcadh an Údaráis faoi na ceisteanna sin?

G Ó TUATHAIGH: Is féidir liom dhá rud a rá. Ar an gcéad dul síos ó thaobh an bhille teanga de tá aighneacht mhór shubstainteach curtha isteach ag an

"Tá mo mhacnamh déanta agam cad atá ag teastáil don Ghaeltacht, cé go bhfuilim an-ímníoch ar fad ar fadfaoi chás na Gaeltachta. Feictear dom go bhfuil an Ghaeltacht ag imeacht as, ina cosa in airde. Ach mar sin féin cím rudaí fiúntacha gur féidir a dhéanamh, agus déanfaidh mé mo dhícheall iad sin a chur i gcríoch."

Údarás agus ag Bord na Gaeilge le chéile, tar éis do ghrúpa speisialtóirí agus buíon den dá bhord stáit a bheith ag obair le chéile. Agus tá súil againn go mbeidh lón macnaimh ann don Aire Stáit agus don rialtas agus go mbeidh comhairle mhaith in san aighneacht.

Dar ndóigh in aon bhille teanga nó in aon reachtaíocht caithfear sainchás na Gaeltachta laistigh den pholasáí teanga i gcoitinne a rianú agus a mhíniú go beacht. Maidir le struchtúr an Údaráis, tá moltaí déanta ag an Údarás féin faoi cad é an struchtúr is fearr. Is féidir liom a rá go bhfuil molta ag an Údarás féin gur Údarás lán tofa ar chóir a bheith ann.

D Ó hÉ: Ach ní bheadh tú i do chathaoirleach air?

G Ó TUATHAIGH: Ní bheadh. Ó ní

bheadh. Bheinn ag súil leis gurb é an t-Údarás fhéin a roghnódh an cathaoirleach as measc na mball. Anois sin é atá molta, tá moltaí eile againn freisin cuirim i gcás.....

D Ó hÉ: Nach ndéarfadh daoine dá mbeadh cathaoirleach ann i measc na mball tofa go mbeadh sé ag breathnú i ndiaidh a pharóiste fhéin agus go mba chuma sa diabhal leis faoi chuile pharóiste eile. Ní mar sin a bhreathnaítear ortsa. Nach féidir leatsa bheith níos cothroime ó thaobh na nGaeltachtaí éagsúla nuair atá siad uilig ag iarraidh píosa don cáca?

G Ó TUATHAIGH: Gan amhras in aon chor tá buntáistí agus míbhuntáistí ag baint le Údarás lán tofa, le cathaoirleach lán tofa. Ach chomh luath is a bhogann tú ó sin agus go ndeireann tú, tá cead ag an bpobal na comhaltaí a cheapadh ach sé an tAire nó an Rialtas a chaithfidh an cathaoirleach a cheapadh, cad é atá dhá rá agat? Nach féidir muinín a bheith agat as na daoine atá tofa ag an bpobal?

An té nach bhfuil sásta dul ós comhair an phobail agus vóta muiníne a lorg ní cóir go mbeadh aon údar gearáin ag an té sin nach bhfuil sé i bhfeighil rudaí. Agus ní bheadh agamsa. Déanfaidh mé mo dhícheall fad is atá mé ann. Caithim go cothrom le gach dream.

Tá mo mhacnamh déanta agam cad atá ag teastáil don Ghaeltacht, cé go bhfuilim an-ímníoch faoi chás na Gaeltachta, an-ímníoch ar fad ar fad. Feictear dom go bhfuil an Ghaeltacht ag imeacht as, ina cosa in airde. Ach mar sin féin cím rudaí gur féidir a dhéanamh, rudaí fiúntacha gur féidir a dhéanamh, agus déanfaidh mé mo dhícheall iad sin a chur i gcríoch. Ach níl amhras orm nach dtiocfaidh daoine i mo dhiaidh, a bheidh gach pioc chomh díograiseach liomsa nó níos fearr.

Castar na réalta ar a chéile: Cuid de na daoine a ghlac páirt sa gheamaireacht 'Púca Dubh na Tulai', a thug Pléaráca go Béal Feirste le linn an Oireachtais anuraidh. Tógadh an ghrianghraf ar Bhóthar na bhFál. Sa phictiúr in éindigh leo tá Gerry Adams, Uachtarán Shinn Féin, agus an t-aisteoir cáiliúil Meiriceánach Martin Sheen

OIREACHTAS na Gaeilge 1998

TRÁ LÍ

23 Deireadh Fómhair – 1 Samhain

Dáta deireannach iontrála do na comórtais ardáin:

16 Meán Fómhair

Oifig an Oireachtais, 6 Sráid Fhearchair, Baile Átha Cliath 2

01-4753857 Facs: 01-4758767

Ríomh-phost: oireacht@indigo.ie

<http://www.indigo.ie/egt/lghlin/oireachtas/>

Tigh pheadair mhóir

Báintreach, Baile na hAbhann

BEÁR

Go n-éirí go geal leis an bPléaráca

Cniotáil Ros Muc

Earraí Cniotáilte déanta uiliog in Éirinn
Gach saghas earraí cniotáilte ar fáil
Beidh fáilte romhat
Buail isteach chugainn

Pádraig agus Mairéad Ní Chonaire
Gort Mór, Ros Muc

Fón: 091-574172 Facs: 091-574291